

IURS

Institut pro udržitelný rozvoj sídel
Občanské sdružení reg.č. 265 43 681

MŽP A JEHO BUDOUCÍ PŘÍSTUP K BROWNFIELDS

Jřina Jackson

MŽP A JEHO BUDOUCÍ PŘÍSTUP K BROWNFIELDS

1 Terms of reference

Tento dokument je koncipován jako analýza pozice MŽP jež by napomohla ke změně přístupu MŽP k problematice Brownfields a k zapojení již úspěšných iniciativ jednotlivých odborů (staré zátěže, povrchové a spodní vody, odpady, ochrana krajiny, vzdělání, výzkum, strategie, legislativa) do komplexního procesu vedeného nejprve novou strategií MŽP k této problematice, později národní strategií.

Přímým podnětem pro tento dokument byly 3 nedávné schůzky na MŽP. První v úrovni ministra, jeho náměstka a vedoucího oddělení ekologických zátěží, druhá v úrovni ředitele kanceláře ministra a třetí v úrovni dalšího náměstka ministra a dále náš dopis panu ministrovi z 31.3.03, který tento proces vlastně začal. Při posledním zmíněném setkání jsme byli vyzváni k tomu, abychom předložili dokument tohoto typu.

Spolupráce ITDP a MŽP na problematice Brownfields pokračuje přes více než dva roky a doposud spočívala zejména v rozšiřování povědomí o hlavních bariérách znovuvyužití Brownfields a v účasti a prezentacích pracovníků MŽP na četných seminářích jež v tomto oboru ITDP pořádá.

Zkušenost autora dokumentu vychází

- z více než dvouletého zaměření na propagování, podchycení, vysvětlení a interpretování problematiky již zastavěných území v úrovni ministerstev, státních a soukromých institucí a organizací, krajů, obcí a zájmových organizacích neziskového sektoru v České Republice ale také v ostatních „vyšehradských“ státech.
- z našich analýz stávající situace v zemích Střední Evropy a zejména v České Republice
- z komparativní znalosti a rámcového porozumění řešení problematiky v jiných zemích
- z našeho napojení na informační síť EU a účasti na jejich vybraných akcích
- z rámcové znalosti místního právního rámce
- z rámcové znalosti současných aktivit jiných ministerstev a institucí v oblasti této problematiky (nedávné schůzky s pracovníky MMR, CzechInvestu, MV a mise EU)
- z předešlých zkušeností jako developer, projektový manager a britský architekt

2 Pojmy (tak jak jim rozumíme my)

Brownfields- již urbanizované opuštěné nebo podvyužité pozemky a budovy, které mohou, ale nemusí mít ekologické zátěže a které složitostí podmínek svého budoucího rozvoje odrazují kapitál od účelné intervence (množství není známo, nikdo je nepočítá, koherentní metodologie sčítání neexistuje ani u nás ani jinde)

Potencionálně zatížené pozemky- toto jsou zejména urbanizované pozemky, kde lze z důvodů jejich současného, předešlého a historického využití předpokládat, že mají ekologické zátěže (množství není známo, u nás je nikdo nesčítá, ve světě, zejména EU již existují čísla a existují metodologické definice provozů, jež způsobují ekologické zátěže. Existuje také rankování takto vytypovaných lokalit, které používá obecné, všude a snadno přístupné indikátory a nepotřebuje nákladné technické průzkumy a umožní určit priority vstávající z průzkumů)

Zatížené pozemky- pozemky, kde odborné průzkumy potvrdily ekologickou zátěž a které budou v dohledné budoucnosti podrobeny podrobnějším průzkumům a případně sanacím (u nás existuje databáze SETEZ, která eviduje jak zatížené, tak již sanované pozemky)

Pozemky s rizikovým zatížením- toto jsou pozemky, u kterých je zátěž prokázána a které svými riziky ohrožují zdraví a nebo životní prostředí a potřebují monitorování nebo sanaci (viz databáze ČIŽP)

3 Zdůvodnění problematiky znovuvyužití Brownfields

3.1 Důvod k akci

- **Zachování principů udržitelného rozvoje** jak v ekologické tak ekonomické a sociální oblasti
- **The Waste Framework Directive** (Councils Directive of 15.6.1975 on waste -75/442/EEC, amended 1991, 1996)
- **The Hazardous Waste Directive** (Council Directive of 12.12.1991 on hazardous waste – 91/689/EEC, amended 1994)
- **The Landfill Directive** (Council Directive 1000/31/EC of 26.4.1999 on landfill of waste)
- **The Ground Water Directive** (Council Directive of 17.12.1979 on protection of groundwater against pollution by certain dangerous substances – 80/68/EEC)
- **The Water Framework Directive** (Directive 2000/60/EC of the European parliament and of the Council of 23.10.2000 establishing framework of Community action in the field of water policy)
- **The Integrated Pollution Prevention and Control Directive** (Council Directive 96/61/EC of 24.9.1996 concerning integrated pollution prevention and control)
- **The Environmental Impact Assessment Directive** (Council Directive 85/337/EC of 27.6.1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment)
- **The Strategic Environmental Assessment Directive** (Directive 2001/42 of the European Parliament and of the Council of 27.6.2001 on the assessment of effects of certain plans and programs on the environment)
- Přípravovaná **Environmental Liability Directive** směrnice týkající sjednocující odpovědnost za poškození životního prostředí, viz Commission přeběžný návrh r.2002
- Možnost využití fondů a programů EU k řešení problematiky Brownfields

3.2 Úspěšné znovuvyužití Brownfields napomáhá

- k vyřešení strukturálních a sociálních problémů a tlaků s touto problematikou spojených

- k udržení vitality, komerčního, kvalitativního a zejména lidského potenciálu již existujících sídel
- k snížení rizika ekologického poškození obyvatel, živočišstva a přírody
- k navrácení problémového, neproduktivního a příjmově ztrátového území zpět do ekonomické nebo „kvalitativní“ produktivity
- k ekonomickému využití již existující technické a sociální infrastruktury
- k snížení tlaku vedoucího k přesunu nových investic a aktivit na zelené louky mimo existující sídla
- k růstu kvality životního prostředí
- k růstu vnitřní zaměstnanosti, která není nezbytně spojena s konkurenční výrobou

3.3 *Podmínky pro znovuvyužití Brownfields*

- Podmínky pro znovuvyužití Brownfields jsou z moha důvodů nesrovnatelně složitější než obdobná výstavba na zelené louce (viz Apendix 1). Různé formy veřejné intervence jsou proto nezbytné aby se tato situace odblokovala (viz Apendix 2)
- Z důvodů restrukturalizace zejména průmyslu, zemědělství, železnic, armády a jiných institucí se kdysi produktivní území mění v dezolátní a podinvestované lokace, ke kterým se váže řada investičních rizik a která pak přímo odrazují případné investory
- Investice a aktivity z těchto lokací jsou za pomoci státních programů a jiných investorských pobídek přesouvány do nových neproblémových průmyslových zón, kde je rozvoj snadnější, rychlejší a „dočasně“ levnější
- Většina obcí Brownfields na svém území již má a nebo se v nich budou s odchodem komerčních a jiných aktivit na zelené louky nová Brownfields postupně vytvářet
- Jediný současný program podpory znovuvyužití Brownfields vychází z iniciativ CzechInvestu a jde v podstatě pouze po linii průmyslových investic a přitom ne všechna Brownfields jsou průmyslového původu a ne všechna průmyslová Brownfields by se měla být znovuvyužita pro potřeby průmyslu
- Z hlediska územní ekonomie, by se územní využití průmyslových Brownfields ve středu měst mělo z větší části změnit na využití vyššího stupně, nebo na využití, které ve středu měst chybí. Například zeleň, která ve svém bude mít vysokou kvalitativní přidanou hodnotu pro celý střed města a ve svém důsledku také pro celou společnost
- Většina historických zátěží byla způsobena bývalými státními organizacemi a institucemi. A ačkoliv platí princip „polluter pays“ stát garantuje pouze určité zátěže z druhé privatizace a výjimečně z první privatizace
- Aktuálnost potřeby řešení a šíře potřebného řešení problematiky znovuvyužití Brownfield není doposud v porozumění jak vládní tak ministerské exekutivy a neexistují ani prostředky ani nástroje, které by umožňovaly koncepční a ne „hurá“ řešení
- Chybí přímá zodpovědnost ve vládě za tuto problematiku, chybí národní cíl, chybí národní strategie, chybí nadrezortní komise, která by syntetizovala přístup k problematice, chybí rezortní strategie, chybí vhodné instituce, chybí výzkum, know-how a také chybí finance či plán priorit efektivního využití i toho finančního mála, které na tyto účely existuje

- Chybí priority pro řešení, chybí rámcová znalost velikosti problému a povědomí ceny jeho řešení, chybí rámcová znalost jak velké roční prostředky je nutné vynaložit na to aby se situace během příštích 30 let dořešila (vstávající požadavek EU)
- Většina regionálních a místních samospráv problematice Brownfields nedostatečně rozumí a i kdyby rozuměla, nemají v podstatě žádné nástroje veřejné intervence, které by jim situaci jejich Brownfields pomohli řešit
- I kdyby je místní samosprávy řešily cestou soukromého financování a nebo formou partnerství veřejného sektoru a soukromého sektoru, je si třeba uvědomit, že příprava většiny Brownfield projektů trvá nejméně 2 1/2 -5 let, a že zde také potřebné nástroje, které by soukromému kapitálu v řešení této problematiky napomohly. Dále rozvoj na Brownfields představuje vysoké investorské riziko a potřebuje podstatné know-how a právě toto know-how většině zúčastněných případného rozvoje zatím chybí
- Doposud u nás k rozšíření oborového know-hov (nad rámec čistě technické stránky sanačních rizik a postupů) neexistuje žádná literatura či studium

3.4 *Financování znovuvyužití Brownfields z prostředků EU*

- Nabízí se zde využití programů a fondů EU pro revitalizaci Brownfields a tyto programy jsou li správně vytipovány by mohly překlenout nejenom naši finanční nedostatečnost ale zejména naši odbornou nedostatečnost, kde by nám pomohly absorbovat zkušenosti z jiných zemí a tím bychom mohli předejít vymyšlení „trojúhelníkového kola“
- Prostředky fondů EU předpokládané pro SOP Infrastruktura by měly být také využity pro vytvoření širšího koncepčního nástroje, jež by napomohl komplexně a koncepčně řešit zejména odstraňování historických zátěží
- Je li problematika vhodně argumentovaná pak je možné využít prostředky EU, tak aby mohly být použitelné nejen pro projekty ve veřejném zájmu a projekty jež vycházejí z partnerství veřejného a soukromého sektoru, ale také pro relevantní čistě tržní projekty
- Aby bylo možné tyto a jiné prostředky z EU fondů čerpat, je nezbytné problematiku znovuvyužití již urbanizovaného území jasně uvést v místních prioritách a obce/kraje o tomto poučit (viz ISPA program, kde obce o možnosti čerpat prostředky na odstranění historických zátěží nikdo nepoučil)
- Je také nezbytné zamyslet se nad terminologií „zodpovědnost za staré zátěže“ a právně ji přizpůsobit tak, aby byla v díkci přijatelné programům EU. Tímto se šířeji zpřístupní EU podpora různých sanací
- Dále je obce, kraje, investory a veřejnost potřeba vzdělat a připravit tak, aby čerpání těchto prostředků vůbec bylo užitečné a smysluplné – samotné peníze bez osvěty a vzdělání vůbec nezaručí výsledek
- Je také nutné využít zkušenosti jiných zemí EU, které pro svá Brownfields již prostředky EU čerpaly.

4 **Analýza dosavadní pozice MŽP**

4.1 *Na svém písečku a po svém*

MŽP doposud vidělo a řešilo problematiku Brownfields „odborově“ to je voda, půda, zátěže. Toto je zřejmé nejen z celé struktury práce rozdělení ministerstva ale také z jeho vlastní strategie a z jeho pravidelných ročenek. V obou těchto dokumentech jakékoliv chápání problematiky Brownfields jako komplexního procesu dotýkajícího se mnoha odborů a podstatně přesahující záběr samotného MŽP chybí. Co ale také chybí je realizace, že by takový proces měl vůbec existovat.

TOTO SE NÁM JEVÍ HLAVNÍM PROBLÉMEM

Strategie MŽP totiž problematiku Brownfields vůbec neidentifikuje a tudíž ji nikdo neřeší a v podstatě Nikdo ani řešit nemůže. Takový Nikdo by nezbytně musel na řešení spolupracovat z počtem jiných odborů, kterým to nebylo nařízeno a ani to není v jejich nebo rezortních prioritách. Dále Státní politika životního prostředí ač schvalovaná vládou ČR, ale předkládaná a upravovaná MŽP, stále nevidí Brownfields jako podstatnou prioritu.

Je nutné podotknout, že MŽP exceluje v určitých sférách, jako je například technické zvládnutí problematiky ekologických zátěží tam, kde MŽP jedná jako technický garant FNM. Ale i zde neexceluje například v dozorování „value for money“ toho procesu, jelikož tento proces je nastaven tak, že toto rozhodnutí MŽP nepatří. MŽP ví, ale nemůže jednat a všem v tomto procesu zúčastněným stranám to zatím vyhovuje, až na danové poplatníky, kteří v závěru platí za excesivní ceny našeho ekologického čištění a trpí tím, že za stejnou jednotkovou cenu vyčistíme mnohem méně než naši zahraniční sousedi.

Jelikož problematika Brownfields jako taková na MŽP koncepčně neexistuje, jednotlivé odbory jednájí na sobě nezávisle si vydávají nové zákony bez přihlídnutí na tuto problematiku obsaženou v jiných odborech (viz například zákon o odpadech).

BEZ TOHO ABY MŽP VĚDĚLO KAM JDE NIKAM NEMŮŽE DOJÍT, NAVÍC JAKÉKOLIV VYNALOŽENÉ ÚSILÍ A K NĚMU SE VÁZAJÍCÍ PROSTŘEDKY MOHOU BÝT DO TÉ DOBY KONTRAPRODUKTIVNÍ.

Pro nezúčastněného pozorovatele to vypadá tak, že MŽP přenechalo od června 2000 veškeré koncepční záležitosti ohledně brownfields MPO a jeho agentuře CzechInvest. Výsledek je, akce do slepé uličky (MPO nemá pro problematiku Brownfields ani potřebné pravomoci ani zájmy) a nedostatek budování koncepcí a know-how na MŽP. Dá se tudíž říci, že v oblasti Brownfields od té doby MŽP neučinilo žádné úspěšné či pozitivní kroky. Je to právě tento nedostatek know-how na MŽP, který způsobil, že letošní snaha určité syntetizující kroky podniknout zatím nikam nevedla.

V současné době se nedostatek národní strategie v této problematice také začíná manifestovat v úrovni vládní politiky a jednání vládních činitelů a projevuje se v poslední době zejména množstvím nestandardních vládních rozhodnutí vztahující se specificky k problematice starých zátěží.

4.2 *Kolik a za kolik a v jakých prioritách*

Politická vůle EU v otázkách revitalizace a znovuvyužití Brownfields se začíná probouzet a brzy se začnou uplatňovat targity jako například 3% roční redukce v počtu Brownfields, či určité procento z celkových soukromých a veřejných investic, které by mělo být směřováno do rozvoje na Brownfields. V ČR se však se touto problematikou nikdo zatím vážně nezabývá a data chybějící data nikdo neshání.

Jak zlá je situace s podvyžitým územím Brownfields v našich obcích nikdo zatím ve skutečnosti neví a nikoho to netrápí. (Množství Brownfields mimo Ostravsko a má identifikováno několik málo měst jež se v problematice zejména po vzdělávacích akcích ITDP počaly alespoň trochu orientovat). Dá se ale předpokládat, že % Brownfields v našich obcích je horší než v běžném kontextu západních zemí, jelikož naše obce z dob předdimenzovaných socialistických podniků mají daleko vyšší % průmyslového využití, než je to obvyklé v západních zemích. K tomu nedávno přibyla brownfields armádní a zemědělská. Historicky to jsou také brownfields drážní a brzy to budou brownfields instituční (věznice, nemocnice, školy atd.)

Další problém je, že neexistuje zatím definice co vlastně sčítat a jak, pomineme-li otázku kdo by měl sčítat. Předěšle iniciovaná akce MMR (jaro 2001) vedoucí k získání dat o velikosti této problematiky byla totálně neúspěšná a nebyla následována žádnou jinou. Do té doby než budou k dispozici alespoň rámcová nebo vzorková data lze tento problém jen těžko vyčíslit a odborně argumentovat.

Určité obdobné iniciativy týkající se evidence Brownfields lokací se objevují v iniciativách CzechInvestu, které se však zatím zabývají zejména strategickými průmyslovými lokacemi. V CzechInvestem inicializovaných PHARE programech technické asistence, které mají v blízké době započít se s tvorbou evidovacích metodologií již uvažuje. Avšak zase zejména po linii strategického průmyslu a jen pro regionální potřebu. Nesmíme opomíjet, že CzechInvest přitom během posledních dvou let získal v oblasti Brownfields určité množství zkušeností a vybudoval funkční koalici spolupráce s MMR, MFČR, a zejména s misí EU. Je k politování zvážíme-li budoucí nutnou úpravu našeho právního rámce, (viz APENDIX 4) že tato expertiza je zatím osamocena a v postatě sedí v nesprávné instituci. Je imperativní aby se taková expertiza urychleně vybudovala v ministerstvech, které jsou pro Brownfields klíčové, to je MFČR, MMR, MŽP a ve kterých bude ležet podstatná většina potřebných úprav našeho právního rámce.

V létě 2002 se do Brownfields iniciativy zapojilo také MV, které hledalo partnera pro podání projektu technické asistence financovaného z prostředků PHARE 2003. Původní námět projektu byl orientován na vzdělávání obcí v oblasti znovuvyužití Brownfields a přípravy Brownfields projektů, které by mohly být spolufinancovány ze strukturálních fondů, druhá část tohoto projektu se týkala možnosti vytvoření fondu určeného na ekologické čištění. Nenajdivše žádnou odezvu u orgánů MŽP a MMR, tento projekt byl přepracován s orientací znova na průmyslová Brownfields a byl podáván tentokrát Severomoravským krajem.

Z PŘEDEŠLÉHO VYPLÝVÁ, ŽE DODNES NEEEXISTUJE PŘESVĚDČENÍ, ŽE BY SE MĚLO SČÍTAT, JAK BY SE MĚLO SČÍTAT, KDO BY MĚL SČÍTAT, JAKÉ PRIORITY BY SE MĚLI NASTAVIT, KDO BY JE MĚL NASTAVIT, KDO BY MĚL DATA EVIDOVAT, CO BY SE MĚLO EVIDOVAT, KDO A CO BY MĚL VYHODNOCOVAT A ODKUD NA TO MOHOU PŘIJÍT PENÍZE

4.3 Co s tím i kdybychom věděli, kolik a za kolik a jaké jsou priority

Problém můžeme argumentovat pouze tehdy jsme-li schopni určit a nebo odborně odhadnout jeho velikost a alespoň naznačit cenu jeho řešení.

V případě privatizačních zátěží garantovaných FNM je velikost postižených území a cena jejich sanací přibližně známá a postupně upřesňována. Tento proces, i když kritizovatelný z více než jednoho hlediska, je ve své čistě technické podstatě velmi dobře zvládnutý. Obdobné porozumění existuje pro historické úložiště různých odpadů a bývalá důlní díla.

U nás však existuje daleko větší počet problémových území, které do mezí dnešní evidence nespadají, přestože by měly být nezbytnou součástí územně technických podkladů. Vývoj takové geneze „poznání“ je viditelný na příkladě „holandské evidence zatížených lokalit“, která rostla přímou úměrou s růstem povědomí o problematice.

Table 1 Zvyšování počtu potencialně kontaminovaných lokací v Holansku (zdroj VROM, RIVM, 2003)

Rok	Počet lokací	Odhadovaná cena sanací (EURO, miliardy)	Druh ekologického poškození
1982	2 000	2	skládky
1987	10 000	10	+ existující průmyslové lokace
1995	200 000	40	+ historické průmyslové lokace
2004	?	?	„konečný průzkum“

A právě na poznacích států, které si již velikost své problematiky starých zátěží a Brownfields uvědomily a vypracovaly systémy jak je řešit by MŽP mělo zkoumat metody a od nich odvozovat potřebná zodpovědnosti, fiskální, legislativní a institucionální řešení. Modelů se vyskytuje hned několik a z našeho hlediska jsou pravděpodobně nejpoučtivější model vlámský a holandský. Holandský model vyniká komplexností přístupu a podstatnou decentralizací, vlámský pragmatičností a cenou danovým poplatníkům.

Z těchto cizích přístupů jasně vyplývá, že není možné řešit najednou vše a všude a že i daleko bohatším státům než je ČR se na řešení nedostává peněz a proto, že je zde nejen obvyklé ale hlavně nutné a nezbytné

- vytyčit jasné priority řešení,
- upravit vhodně právní rámec
- využívat nových poznatků a technologií
- pověřit zodpovědností za proces jednu instituci

Pro naše chápání priorit znovuvyužití Brownfields viz APENDIX 3.

ABY SE MŽP MOHLO DO PROCESU REHABILITACE BROWNFIELDS ÚSPĚŠNĚ ZAPOJIT, BUDE MUSET SVOJI DOSAVADNÍ ROLI V TOMTO PROCESU

- PŘEHODNOTIT A UJASNIT SI SVŮJ NOVÝ PŘÍSTUP.
- TENTO PŘÍSTUP OSTATNÍM MINISTERSTVŮM A VLÁDNÍM ČINITELŮ OBJASNIT A NA PŘÍKLADECH ZDŮVODNIT
- ZÍSKAT JEJICH PODPORU
- RAPIDNĚ ZVÝŠIT OBOROVÉ KNOWHOW
- MOBILIZOVAT MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ A ZEJMÉNA SPOLUFINANCOVÁNÍ Z FONDŮ EU

JEN TAK DOSÁHNE VŠEOBECNÉ PODPORY NA TVORBU NUTNÝCH ZMĚN PRÁVNÍHO RÁMCE, PŘÍPADNÝCH NOVÝCH INSTITUCÍ, VČETNĚ KONTROLY NAD STÁTNÍMI PROSTŘEDKY URČENÝMI NA ODSTRANOVÁNÍ JAKÝCHKOLIV EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ.

4.4 **Jak dohnat či přehnat, vést či nevést a když vést tak v čem**

Přístup k řešení problematiky Brownfields a s nimi spojenými možnými ekologickými zátěžemi je v podstatě dvojitý:

- Ten první (na, který trendy zemí EU teprve najíždějí poté co mají vyřešenu problematiku vstávající z druhého přístupu) spočívá v řešení problematiky přes nástroje územního rozvoje, přes ekonomické nástroje a přes striktní zodpovědnost za problematiku poškození životního prostředí a vymahatelnost nápravy
- Ten druhý zatím více zaběhnutý způsob se soustřeďuje zejména na odstraňování ekologických zátěží, jako klíči k znovuvyužití daného území. V tomto druhém modelu iniciativa a hlavní, obvykle národní programy a jejich technický a finanční dozor sedí na obdobách MŽP, nebo ve speciálních k tomuto účelu založených institucích

Aby se MŽP takového procesu ve vhodné formě mohlo zúčastnit je nezbytné pro MŽP získat co nejrychleji patřičný nadhled a know-how nad rámec činností, které již na MŽP fungují dostatečně. Otázka zůstává jak toto vše MŽP urychleně získá, když se v současné době nepodílí na žádném z EU financovaných a nebo spolufinancovaných Brownfield projektů a nezúčastňuje se žádných EU networkových Brownfield's skupin, které alespoň částečně napomáhají disimulovat jinak těžko dostupné poznání.

Je zde také nutné podotknout, že v této úzce specializované oblasti potřebného odborného nadhledu a mezioborové syntézy je místní expertisa velmi vzácná a v podstatě skoro neexistuje. Odborné vzdělání, zájmové společnosti a koncentrovaný výzkum širších aspektů problematiky (nad její technické řešení) nám schází stejně jako vhodné institucionální zázemí.

I když je toto vše je jen částečně způsobeno původně zmíněným přístupem MŽP a celé EU k problematice životního prostředí, dodneška tento přístup na MŽP negativně problematiku znovuvyužití Brownfields a případných řešení jejich ekologických zátěží ovlivňuje. Viz jeden z příkladů poslední doby, to je výzkum, který MŽP zadává - výzva z 12.6.03 se kde se tématické okruhy požadovaných projektů problematiky Brownfields v podstatě nedotýkají.

Předešlá neaktivita v komplexnějším přístupu k této problematice staví MŽP do složité pozice a je nezbytné identifikovat

- jak dodatečně získat a rychle doplnit nezbytné znalosti
- jak se tohoto procesu dále konstruktivně zúčastnit
- co nepostradatelného jiným ministerským partnerům nabídnout.

ABY MŽP BYLO SCHOPNÉ SVOJI ÚČAST NA TOMTO PROCESU OBHÁJIT A USKUTEČNIT, MUSÍ PRO SEBE HLEDAT VHODNOU POZICI, VE KTERÉ JE ÚČAST MŽP PŘI AKTIVITÁCH SPOJENÝCH SE ZNOVUVYUŽITÍM BROWNFIELDS NEZBYTNÁ, KOMPETENČNĚ NENAHRADITELNÁ A NEPOPÍRATELNÁ.

Dále je nezbytné aby MŽP vytvořilo funkční koalice z ostatními ministerstvy, které se na procesu zatím podílejí buď aktivně nebo i pouze okrajově. Navenek by iniciativa MŽP měla být orientovaná na meziministerskou spolupráci zejména s MMR, přičemž je zřejmé že MŽP pravděpodobně narazí na určitý „nezájem“ silových ministerstev, které budou tvrdit, že v oblasti znovuvyužití Brownfields je již vše jasné a kompetenčně rozdělené a budou se hájit také misí EU, jejíž mysl je však k tomuto tématu (a zejména po zkušenostech s děním okolo prvního projektu ve Vítkovicích) nyní pravděpodobně otevřenější.

BEZ VHODNÉ, JASNÉ A INFORMOVANÉ ARGUMENTACE A KVALITNÍHO NETWORKOVÁNÍ ZDE MŽP NEUSPĚJE.

Je možné posunout tuto problematiku do Vládní investiční rady, či budoucí Komise pro udržitelný rozvoj, která ač vládou schválená je zatím dle našich informací bez prostředků a proto dočasně impotentní.

Dále si je potřeba uvědomit, že největšího Černého Petra zde drží pravděpodobně MMR, které má v pochopení a adresování problematiky Brownfields obdobné resty a pro obdobné důvody jako MŽP. Bez úzké spolupráce těchto resortů je nesnadné vidět úspěšné řešení.

Pouze dobře lobovaným, koordinovaným, zdůvodněným a „ZDOKLADOVANÝM“ přístupem co se „BUDE MUSET“ a co „BY SE MĚLO“ MŽP dosáhne toho, co je k řešení problematiky potřeba.

TAK JAK BYLO NEZBYTNÉ PŘIJMOUT JINÁ OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A VSTÁVAJÍCÍ Z LEGISLATIVY EU, TÍM SAMÝM ZPŮSOBEM JE MOŽNÉ ARGUMENTOVAT VĚTŠINU AKTIVIT TÝKAJÍCÍCH SE ZNOUVYUŽITÍ A REGENERACE NAŠICH BROWNFIELDS, KTERÁ NAVÍC MIMO CÍLE ZLEPŠENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ VE SVÉM KONEČNÉM VÝSLEDKU SEBOU PŘINÁŠEJÍ OBVYKLE TAKÉ VYSOKÝ EKONOMICKÝ EFEKT, VČETNĚ ZVÝŠENÉ ZAMĚSTNANOSTI

4.5 Co z Brownfields spadá pod kompetence MŽP

Toto může pravděpodobně nejlépe analyzovat samo MŽP. Pozice znalosti externího konsultanta je v tomto případě velmi omezená. Zde je proto nekompletní a nepříliš informovaný výčet, ve kterém si autor myslí, že je angažovanost MŽP nutná a nezbytná (toto není v žádném případě ani úplný ani správný výčet ale je začátek do diskuse)

- tlak na to aby se vytvořila jasná státní politika aktivně podporující znovuvyužití již urbanizovaného území
- vhodně postavit problematiku v Státní politice životního prostředí a upravit přístup v oborových materiálech MŽP
- identifikovat kolik z tématu znovuvyužití „Brownfields“ spadá pod kompetence MŽP zejména v oblasti ochrany a v gesci, že každá podpora znovu využití Brownfields ve své podstatě přispívá k ochraně našich greenfields a k zvýšení ekonomické výnosnosti daného území
- navrhnout vhodná opatření takových „podpor ochrany krajiny“
- příprava vlastní strategie přístupu k Brownfields
- spolupracovat na přípravě státní strategie na znovuvyužití brownfields
- sjednotit zodpovědnost za problematiku pod jednoho náměstka
- identifikace a informovaný odhad velikosti a pravděpodobnou cenu řešení problematiky z hlediska zatížení životního prostředí, ekonomického podvyužití, ztráty „greenfields“ atd.
- právní zdůvodnění a upřesnění zodpovědnosti za veškeré ekologické čištění (kdo je za co zodpovědný a kdo má jakou povinnost, jak je tato povinnost vymahatelná, co s vlastníky

s „nevinnými“, jak zátěže a sanační opatření evidovat a zviditelňovat, kdo a co se eviduje) případně navrhnout potřebné právní úpravy včetně řešení problematiky identifikace

- vypracování dlouhodobé strategie jak se ČR v budoucnosti vyrovná s legislativou vyžadující odstranění ekologických zátěží z území EU, včetně předpokládaného akčního a finančního plánu
- příprava komplexního institucionálního řešení ekologických zátěží (včetně finančního) a potřebné právní úpravy
- mobilizovat k tomuto účelu prostředky FŽP
- zjistit co z problematiky a jak je možné financovat/spolufinancovat z prostředků EU, včetně plánu zapojení MŽP do EU Brownfield projektů
- identifikace, evidence, priority, monitorování - jak, kdo, za co a s kým
- programy či fondy umožňující audity a rizikové analýzy a priority jejich použití
- programy a fondy mitigující nákladovou mezeru a priority jejich použití
- vypracovat know-how a vzdělávací plán zaměřený jak na MŽP, tak na ostatní instituce, státní správu a samosprávu a na veřejnost

5 Závěry

Ze všeho předešlého vyplývá že :

- MŽP bude muset k problematice Brownfields rychle zaujmout viditelné stanovisko
- Je pravděpodobné předpokládat, že by MŽP mělo být klíčovým, ale asi ne vedoucím ministerstvem pro tuto problematiku, tudíž bude muset s jinými ministerstvy zejména s MMR, MFČR a MPO ve věci úzce spolupracovat
- Je zřejmé, že by MŽP mělo být klíčovým řídicím ministerstvem v oblasti sanací a to jak programově tak zejména finančně
- MŽP by mělo vypracovat a dohodnout plán spolupráce s ostatní ministerstvy a určit si cíle čeho chce zde dosáhnout
- Je nezbytné upravit vlastní strategii MŽP a dodat vhodný input pro formulaci vládní politiky podpory znovuvyužití Brownfields, upravit priority ve Státní politice životního prostředí a dodat potřebnou expertizu při vytváření budoucí Národní Brownfields strategie
- Je nezbytné upravit kompetence na ministerstvu tak, aby za tuto oblast zodpovídal jediný náměstek

- Je nezbytné aby se problematika řešila horizontálně mezi dotčenými odbory, například pracovní skupinou či obdobně, která by byla vhodným způsobem zúkolovaná a zodpovědná a bude mít svého projektového manažera
 - Jedním z prvních výstupů pracovní skupiny by měl být akční plán, identifikující jak by ministerstvo mělo tuto problematiku řešit, obsahující zejména cíle, zodpovědnosti a termíny a určující způsob monitorování procesu
 - Dalším výstupem by měla být identifikace expertíz jež jsou nezbytné pro rozhodování a implementaci a identifikace postupů jak je možné získat
 - Nezbytným výstupem je také právní analýza problematiky, zaměřená zejména na nezbytné změny právního rámce a na definici „zodpovědnosti za staré zátěže“
 - Důležitá je také analýza nástrojů užívaných v jiných zemích a analýza jejich vhodnosti pro naše nynější ale zejména budoucí podmínky
 - Je nezbytné také identifikovat potřebné know-how a vzdělávací program jak pro MŽP tak zejména pro obce a odborníky a zúčastněnou veřejnost a navrhnout možnou implementační strukturu
 - Pracovní skupina by také měla identifikovat programy a prostředky vhodné k financování takových aktivit a nastítnit nezbytný postup a přidělit zodpovědnost
 - Potřebná je také analýza, jak tyto a jiné neinvestiční aktivity financovat a z čeho co financovat. Analýza by se měla zaměřit zejména na zdroje FŽP a fondů a programů EU
 - Dále je potřeba připravit analýzu identifikující, které sanační předinvestiční a investiční aktivity měly být financovány jak a z čeho
 - Je také potřebná analýza možných fiskálních nástrojů buď podporujících rozvoj na Brownfields nebo odrazujících rozvoj na greenfields
 - Podstatná je také analýza právní zodpovědnosti za poškození životního prostředí a instrumenty její idemnifikace
 - Vhodné by bylo také rozpracovat model veřejné instituce, zabývající se komplexně problematikou zátěží

6 Doporučení pro okamžitou akci

- Zmapovat vývoj znalosti problematiky Brownfields, převzít co je možné a vytvořit počátky svoji vlastní expertizy, nejlépe založené na budoucím projektu technické asistence nebo twiningu
- Vypracovat rámcový scénář čeho a jak by se mělo dosáhnout
- Určit úkoly a zodpovědnosti

- Identifikovat vlastní a externí a personál, který by se v rámci MŽP znovuvyužitím Brownfields zabýval
- Identifikovat prostředky jak vlastní tak ty, které je nezbytné získat z jiných zdrojů a započít kroky k jejich získávání
- Identifikovat jiné programy a granty (např. universitní výzkum, diplomové práce, ČGA, semináře pořádané jinými subjekty), kterými se dá zajistit určitá část potřebných znalostí
- Vytvořit kvalitní kontakt a komunikovat své záměry s misí EU a s pracovníky ostatních EU programů
- Podpořit vytvoření oborového informačního zdroje
- Dát dohromady hlavní body připravované strategie MŽP
- Konstruktivně a kvalitně komunikovat s ostatními ministerstvy

7 Apendixy

1)	Souhrnná informace o podstatě problematiky Brownfields	9 stran
2)	Přehled barrier znovuvyužití	2 stránky
3)	Priority pro znovuvyužití	2 stránky
4)	Oblasti nutné změny právního rámce	2 stránky
5)	Informace o vybraných Brownfield aktivitách CzechInvestu	2 stránky
6)	Informace o konsultantovi (CV možno dodat na požádání)	1 stránka